

Ιστορικά - Έθνικά

«Η αξία μετράται με την θυσία
και όπου θυσία εκεί ή 'Ανάστασις και ή 'Ελευθερία»

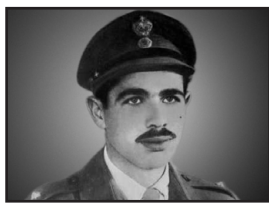
Ό Μάρτιος τών Κυπρίων Ήρώων του Έλληνισμού*

Αύξεντίου - Παλληκαρίδης - Λένας

Μήνας θυσίας και δόξας υπήρξε ο Μάρτιος 1957 στον ένδοξο Άγώνα της Έλληνικής μας Κύπρου, έναντι του Άγγλου δυνάστου, για την ένωσή της με την μητέρα Έλλάδα.

Συμπληρώνονται έφετος (2017) έξήντα χρόνια από τον Μάρτιο εκείνον που έμεινε στην Ίστορία λόγω της θυσίας τριών ήρώων της ΕΟΚΑ.

Του Γρηγόρη Αύξεντίου (3 Μαρτίου), του Εύαγόρα Παλληκαρίδη (14 Μαρτίου) και του Στυλιανού Λένα (28 Μαρτίου).

Γρηγόρης Αύξεντίου

Ήταν γεννημένος για άγώνα και δράση. **Έ**τοιμος να θυσιασθεί για την Πατρίδα και την Έλευθερία. **Τ**ο όνειρό του ήταν να σπουδάσει στην Σχολή Ευελπίδων και μεθούσε μόνον με την σκέψη του Έλληνας Άξιωματικού. **Ά**λλά τα γεγονότα στην ζωής μας δέν έρχονται όπως επιθυμούμε. **Τ**ο ίδιο συνέβη και με τον έπικό αυτόν ήρωα, ο οποίος άρκέσθηκε στην Σχολή Έφεδρων Άξιωματικών Πεζικού και όνομάσθηκε Έφεδρος Άνθυπολοχαγός Πεζικού του Έλληνικού Στρατού. **Ο** Γρηγόρης Αύξεντίου του Πιερή είχε γεννηθεί το 1928 στο χωριό Λύση, μεταξύ Λευκωσίας και Άμμοχώστου.

Τήν μεγάλη και ήρωική μάχη της ζωής του έδωσε από το κρησφύγετό του, ένα σπήλαιο κοντά στην Μονή της Παναγίας του Μαχαιρά, στις 3 Μαρτίου 1957. **Υ**στερα από προδοσία ενός βοσκού, δεκάδες Άγγλοι περικύκλωσαν το κρησφύγετο. **Σ**τις προσκλήσεις τους να παρα-

Ὁ Ὑπαρχηγὸς Γρηγόρης Αὐξεντίου μεταμφιεσμένος ὡς «πατὴρ Χρῦσανθος» τῆς Μονῆς Μαχαίρα τὴν ἐποχὴ πού οἱ Ἑγγλέζοι τὸν εἶχαν ἐπικηρυγμένο.

δοθεῖ, ὁ Μάστρος ἢ Ζῆδρος, ὅπως ἦταν δύο ἀπὸ τὰ φευδώνυμά του στὴν ΕΟΚΑ, ἀπαντοῦσε: «Μολὼν λαβέ! Ἄν ἔχετε καρδιὰ ἐλάτε πιὸ κοντὰ νὰ ρίξετε τὶς βόμβες σας». Ἕνας δεκανέας πλησίασε τὴν σπηλιὰ καλώντας τὸν πάλι νὰ παραδοθεῖ. Ὁ Μάστρος τὸν σώριασε νεκρὸ. Ἄλλος ἔριξε χειροβομβίδα στὸ κρησφύγετο προκαλώντας τὸ τραῦμα στὸ λαϊμὸ καὶ στὸ γόνατο. Συνέχισε ὁμως νὰ πολεμᾷ ἔχοντας ὡς δύναμη τὴν πίστη του.

Λίγες ἡμέρες ἐνωρίτερα συζητοῦσε γιὰ τὸ βιβλίο τὰ «Φλογισμένα ράσα» καὶ ἐξέφραζε τοὺς προβληματισμούς του γιὰ τοὺς οὐρανοὺς. Γνώριζε ὅταν ἐξολόθρευε τοὺς ἐχθροὺς του πῶς ἐρχόταν ἡ στιγμή τῆς ὑπέρτατης θυσίας, τὴν ὁποία ἀναζητοῦσε. Οἱ Ἄγγλοι ἄνοιξαν τὰ βαρέλια μὲ τὴν βενζίνη καὶ τὴν ἔριχναν στὸ κρησφύγετο καὶ στὴν ὀροφὴ τοποθετοῦσαν ἐκρηκτικὲς ὕλες. Ἀκολούθησε ἐκκωφαντικὴ ἔκρηξις καὶ τὸ λαγούμι τοῦ ἥρωος ἀνατινάχθηκε. Ὁ ἴδιος ἔγινε ὀλοκαύτωμα καὶ τὸ καμένο σῶμα ἐτάφη τὴν ἐπομένῃ στὶς Κεντρικὲς Φυλακὲς τῆς Λευκωσίας. Ὁ ὑπαρχηγὸς τῆς ΕΟΚΑ Γρηγόρης Αὐξεντίου τίμησε τὸν λόγο τῆς Στρατιωτικῆς του Τιμῆς, τὸν ὁποῖο εἶχε δώσει ἀντὶ τοῦ καθιερωμένου ὄρκου τῆς ΕΟΚΑ. Δικαίως λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία τιμητικῶς, πέρυσι τὸν Ὀκτώβριο (2016), τοῦ ἀπένευμε τὸν βαθμὸ τοῦ Ἀντιστρατήγου.

Εὐαγόρας Παλληκαρίδης

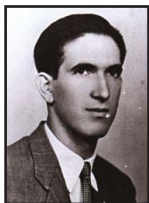
Στις 13 Μαρτίου 1957, δολοφονήθηκε μὲ ἀπαγχονισμό ὁ 19χρονος Εὐαγόρας Παλληκαρίδης, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθεῖ στὴν Τσάδα Πάφου τὸ 1938. Ἐπικηρυγμένος ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους -μὲ τὸ ποσὸν τῶν 5.000 λιρῶν- γιὰ τὴν συμμετοχὴ του στὴν Ἐθνικὴ Ὀργάνωση Κυπρίων Ἀγωνιστῶν (ΕΟΚΑ), συνελήφθη διότι κατεῖχε ἓνα ὄπλοπολυβόλο. «Εἶπα στὸ γιό μου ὅτι πεθαίνει γιὰ τὴν Πατρίδα του», δήλωνε ἡ μάνα τοῦ ἥρωα Εὐαγόρα Παλληκαρίδη, ἡ ὁποία τὸν ἐπεσκέφθη τελευταία πρὶν βαδίσει στὸν θάνατο μὲ πρωτοφανῆ ἀνδρεία.

Οἱ δεσμοφύλακές του, τὴν προηγούμενη, δὲν εἶχαν ἐπιτρέψει στὸν 75χρονο πατέρα του, Μιλτιάδη Παλληκαρίδη, νὰ ἀσπασθεῖ τὸ παιδί του. Καὶ οἱ συγκρατούμενοί του στὶς κεντρικὲς φυλακὲς τῆς Λευκωσίας κτυποῦσαν τοὺς τοίχους τῶν κελιῶν, φάλλοντας τὸν Ἐθνικὸ Ὑμνο...

«Δὲν μπορῶ νὰ ἀντιμετωπίσω τὸν Δῆμιο χωρὶς τὸν Ἑσταυρωμένο στὰ χέρια», δήλωνε στοὺς γονεῖς του, ἐνῶ στὴν ἀδελφή του Μαρούλα ἔστειλε τὴν τελευταία ἐπιστολή ζητώντας της νὰ μὴ θρηνήσει γιὰ τὸν θάνατό του, «διότι εἶναι γλυκὸς ἐφ' ὅσον πεθαίνω γιὰ τὴν Ἑλλάδα»! **Καὶ** στὴν τελευταία του ἐπιστολή, γραμμένη τὸ πρωὶ τῆς δολοφονίας του, δήλωνε: **«Εἶναι καλὸ πρᾶγμα νὰ πεθαίνει κανεὶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ πιὸ ὀμορφὴ μέρα τῆς ζωῆς μου. Ἡ πιὸ ὀμορφὴ ὥρα»!**

«**Ὁρκίσθηκα νὰ πεθάνω γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τηρῶ τὴν ὑπόσχεσή μου**», ἔλεγε στοὺς δικηγόρους του ὁ Βαγόρας, ὅπως ἦταν τὸ χαϊδευτικὸ του. **Εὐγενικὴ φυσιογνωμία, ἐπιμελὴς μαθητὴς μὲ ιδιαίτερη κλίση στὴν μουσικὴ, ἔγραφε στίχους καὶ ὑπῆρξε ὁ νεαρῶτερος Ἑλληὴν Κύπριος πατριώτης ποὺ δολοφονήθηκε μὲ ἀπόφαση Ἀγγλοῦ δικαστῆ. «Ὁ γενναῖος Εὐαγόρας Παλληκαρίδης ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἱκρίωμα χαριεντιζόμενος», ἔγραφαν τὴν ἐπομένη οἱ ἐφημερίδες. Τὸ πυροβόλο ποὺ κουβαλοῦσε ἦταν οὐσιαστικὰ κατεστραμμένο καὶ ἀνενεργό, ἀλλὰ ἔστω κι ἔτσι κατόρθωσε νὰ λερῶσει μὲ τὸ αἷμα του τὸ Στέμμα τῆς Μεγάλης Βρεταννίας.**

Στυλιανὸς Λένας

Τὴν ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία οἱ Ἀγγλοὶ ἄφηναν ἐλεύθερο ἀπὸ τὶς Σευχέλλες τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, στίς 28 Μαρτίου 1957, ἄφηνε τὴν τελευταία του πνοὴ στὸ Στρατιωτικὸ Νοσοκομεῖο τῶν Ἀγγλικῶν Βάσεων τοῦ Ἀκρωτηρίου ὁ 25χρονος Στυλιανὸς Λένας. **Παιδί πολύτεκνης οἰκογένειας -εἶχε 14 ἀδελφία- ἐγκατέλειπε μικρὸς τὸ χωριὸ του, τὰ Χανδριά, καὶ μετακινήθηκε στὴν Λευκωσία, κοντὰ στὸν θεῖο του, ὁ ὁποῖος εἶχε σιδηρουργεῖο. Ταυτοχρόνως παρακολουθοῦσε μαθήματα στὴν Νυκτερινὴ Σχολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἑνώσεως (OXEN).**

Συμφώνως πρὸς μαρτυρία τοῦ πατρὸς Σταύρου Παπαγαθαγγέλου, ἦταν φιλομαθὴς, ἔξυπνος καὶ διεκρίνετο γιὰ τὴν χριστιανικὴ του πίστη. Ὁ ἱερέας τὸν εἶχε μυήσει στὸν Ἀγῶνα καὶ εἶχε ὀρκισθεῖ ἀνάμεσα στοὺς πέντε πρώτους: Χαράλαμπος Μοῦσκο, Μάρκος Δράκος, Μιχαὴλ Γιωργάλλα καὶ Παναγιώτῃ Ἀριστείδῃ. Ὁ Στ. Λένας ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ὁμαδάρχες τῆς Λευκωσίας μὲ θαρραλέα μαχητικὴ δράση. Ὅταν τὸν καταζητοῦσε ἡ Ἀστυνομία, διέφυγε τὴν σύλληψη καὶ πῆγε στὰ μέρη τῆς Καλογραίας, τῆς ἐπαρχίας Κερύνειας. Ἐκεῖ ἐνώθηκε μὲ τὴν ὁμάδα τοῦ Γρηγόρη Αὐξεντίου. Ὅταν ὁ τε-

λευταῖος μετακινήθηκε στὴν Πιτσιλιά, ὁ Λένας, ὁ Γίγαντας ὅπως ἦταν τὸ παρατσούκλι του στὴν ΕΟΚΑ, μετέβη στὰ βουνὰ τοῦ Τροόδους, ὡς ὑποτομεάρχης τοῦ Αὐξεντίου καὶ ὑπεύθυνος τῶν γύρω χωριῶν.

Σὲ μιὰ ἐνέδρα τραυματίσθηκε στὸ στομάχι (17 Φεβρουαρίου 1957) καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὴν ζωὴ 39 ἡμέρες ἀργότερα (28 Μαρτίου 1957). Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Ἀγῶνος ἐπαναλάμβανε ὡς ἐπωδὸ πὼς «Ἐγὼ δὲν θὰ ζήσω. Θὰ σκοτωθῶ γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Κύπρου». Πρὶν φύγει ἀπὸ τὴν ζωὴ ἐζήτησε ἱερέα καὶ κοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Μνημονεύοντας τὴν προσφορά του ὁ Μ.Ε. Μιχαηλίδης ἀνέσυρε τὴν πρώτη ἀπὸ τὶς τέσσερις στροφές ἐνὸς Κυπριακοῦ τραγουδιοῦ τῆς ἐποχῆς: «Ψηλά βουνὰ τῆς Πιτσιλιάς/γλυκὸ τραγούδι ἀρχίστε/καὶ πέστε γιὰ τοὺς θρίαμβους/τοῦ Λένα καὶ σκιρτήστε!»

* * *

Αὐτὸς ἦταν ὁ Μάρτιος τῶν Κυπρίων Ἡρώων. **Εἶναι** ἀπὸ τὶς χρονικὲς στιγμὲς ποὺ σημαδεύουν ἔντονα τὸν ἱστορικὸ βίο τῶν λαῶν. **Στιγμὲς** μεγάλων γεγονότων καὶ ἀνθρωπίνου μεγαλείου. **Καὶ** ὅταν αὐτοὶ ποὺ γράφουν Ἱστορία εἶναι Ἡρωομάρτυρες καὶ Ἐθνομάρτυρες τότε ἡ ζωὴ ἀποκτᾶ ἰδιαιτέρο

νόημα καὶ σκοπὸ. **Διότι** στὸν ἀνθρώπινο βίο ἡ **ἀξία μετρᾶται μὲ τὴν θυσία καὶ ὅπου θυσία ἐκεῖ ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἐλευθερία.** **Μορφές** λαμπερές, μορφές ποὺ φεγγοβολοῦν, ἐμπνέουν καὶ καθοδηγοῦν. **Δεκατρεῖς** ἄνδρες φιλοξενοῦνται στὰ Φυλακισμένα Μνήματα. **Τὸ** μνημεῖο τοῦ Ἑλληνισμοῦ ποὺ ἔμεινε γιὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίζει τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν θυσία τους φωτίζουν καὶ διδάσκουν. **Ὅπως** ἔπρατταν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Κύπρου ποὺ δίδασκαν στὰ παιδιὰ, ὅτι «πατρός τε καὶ μητρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ Πατρις καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον».

□

(*) Ἐφημερ. «Ἐστία», 13.3.2017. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.